

سیاست

هفته‌نامه تحلیلی روزنامه فرهیختگان

شماره سی‌ونهم | هفته اول آذر ماه ۱۳۹۴

FARHIKHTEGANONLINE

مهسا جعفری‌فر

تدویر هرتسل ۱۲۸ سال پیش در بارل از سونیس برگزار کرد. نکته مهم دیگر، اختلافات و نزاع‌های درونی بود. این رویداد مهم پشت شعارها و عکس‌های یادگاری‌اش، چهره‌ای دیگر هم داشت؛ پیر از اختلاف، آشفتنگی و تردید. مشابه همان درام‌های سیاسی که در اسرائیل شاهدش هستیم.

کنگره جهانی صهیونیسم (WZC) رامی‌توانیم پارلمان مادر جنبش صهیونیستی توصیف کنیم؛ محلی که هر پنج سال یک بار نمایندگان یهودی از سراسر جهان جمع می‌شوند و خطوط مشی، قوانین داخلی، بودجه‌ها، ترکیب هیئت‌های اجرایی و اولویت‌های اصلی جنبش را تصویب می‌کنند. سازمان جهانی صهیونیسم نهاد اجرایی این تصمیم‌هاست و در کنار آن، سه نهاد دیگر هم هستند که در مجموع چهارستون اصلی ساختار اجرایی صهیونیسم رامی‌سازند.

سه نهاد دیگر عبارتند از:

– آژانس یهود که امور مربوط به مهاجرت، اسکان و ارتباط با یهودیان جهان را انجام می‌دهد.

– صندوق ملی یهود (JNF–KKL)، مسئول خرید و توسعه زمین و پروژه‌های محیط‌زیستی‌است.

کرن‌هایسود (KH/UJA)، پویل و کمک‌مالی برای پروژه‌های صهیونیستی جمع می‌کند. کنگره سالانه حدود یک میلیارد دلار به این چهار نهاد اختصاص می‌دهد. در این میان صندوق ملی یهود اهمیت ویژه‌ای دارد؛ چراکه بیش از ۱۰ درصد زمین‌های اسرائیل به نام این صندوق ثبت شده است. طی پنج سال گذشته، حزب لیکود ریاست صندوق ملی یهودو سازمان جهانی صهیونیسم را در اختیار داشته است.

ظاهر فریبنده

بعد از یک دهه وقفه در جلسات حضوری و کامل، سی‌ونهمین کنگره جهانی صهیونیسم با حضور بیش از ۱۴۰ یهودی از بیش از ۲۲ کشور جهان تشکیل شد. دوره پیشین کنگره به دلیل مصادف شدن با یاندامی کرونا به شکل مجازی برگزار شد. ۵۲۳ نماینده اصلی (دارای حق رای) وارد کنگره شدند که ترکیبی از نمایندگان یهودی اسرائیلی، آمریکا و سایر کشورهای جهان هستند. آذربایجان، قزاقستان، پاراگوئه، اکوادور، اوگاندا، صربستان، ب‌لاروس هم برای اولین بار نمایندگانشان را راهی کنگره کردند؛ نکته‌ای که نشان می‌دهد در راهبرد جدید صهیونیست‌ها حضور کشورهایی با جوامع یهودی کوچک‌تر هم مهم تلقی شده است.

مشارکت بالای یهودیان آمریکا در انتخابات نمایندگان کنگره

در کنگره اسمال بیش از ۲۲۴ هزار یهودی آمریکایی رأی دادند (افزایش ۸۰ درصدی نسبت به دور قبل). مجموع آرای ثبت‌شده در سراسر جهان حدود ۲۶۵ هزار بوده است. مشارکت بالای یهودیان آمریکا و سایر کشورهای جهان به عنوان واکنشی به موج فزاینده انتقادهای بین‌المللی نسبت به رژیم اسرائیل تلقی شده است. درحالی‌که در کنگره قبلی اکثریت قاطع متعلق به جریان لیبرال بود؛ حالا جریان‌های مذهبی و راست‌گرا اکثریت کرسی‌های آمریکا در کنگره جهانی صهیونیسم را به دست آوردند.
باین حال در ترکیب کلی کنگره هنوز جناح چپ/ لیبرال و جناح راست/ مذهب‌های درونیک و سهمی تقریباً برابر دارند.

بزرگ‌ترین تیتیر این رویداد، «سیاسی» بود

قرار بود تم اصلی کنگره، «پیام وحدت» باشد. سی‌ونهمین کنگره در زمان حساسی برای اسرائیل و جهان یهود برگزار شد؛ درگیری در جنگی دو ساله در هفت جبهه از یک سو، و موج فزاینده حمایت جهانی از فلسطین و کاهش محسوس اعتبار بین‌المللی اسرائیل از سوبنی دیگر. کنگره با یک دقیقه سکوت برای یادبود کشته‌شدگان حملات ۷ اکتبر آغاز شد. در ادامه، اسحاق هرتزگ، رئیس‌جمهور اسرائیل در سخنرانی‌اش به نمایندگان یادآوری کرد که باید در برابر موج فزاینده علیه جوامع یهودی و دولت یهود با ایستیم. تنها یک روز بعد، تنش‌های درونی به جای پیام وحدت سرخط رسانه‌های جهانی شد؛ نشست که قرار بود طی سه روز برنامه‌ها و توافق‌نامه‌های تقسیم قدرت میان نهادهای ملی اسرائیل را تعیین کند، نزدیک به دو هفته ادامه پیدا کرد و صحنه جدال‌های درونی و حزبی شد.

نتانیا‌هو غایب بود

این اولین بار از زمان تأسیس اسرائیل است که نخست‌وزیر رژیم در کنگره جهانی صهیونیسم شرکت نمی‌کند. به تعبیر رسانه‌های عبری، غیبت او نشان دهنده اختلاف‌نظر در درون حزب لیکود جهانی و اختلاف دیرینه‌اش با دانی دانون، رئیس این حزب در سازمان ملل است که با او بر سر انتصابات داخلی اختلاف‌نظر داشته، و همچنین نگرانی‌اش از مواجهه با استقبال توهین‌آمیز نمایندگان و ترس از «هو» شدن.

از دعوای لیکود تا سقوط توافق‌ها

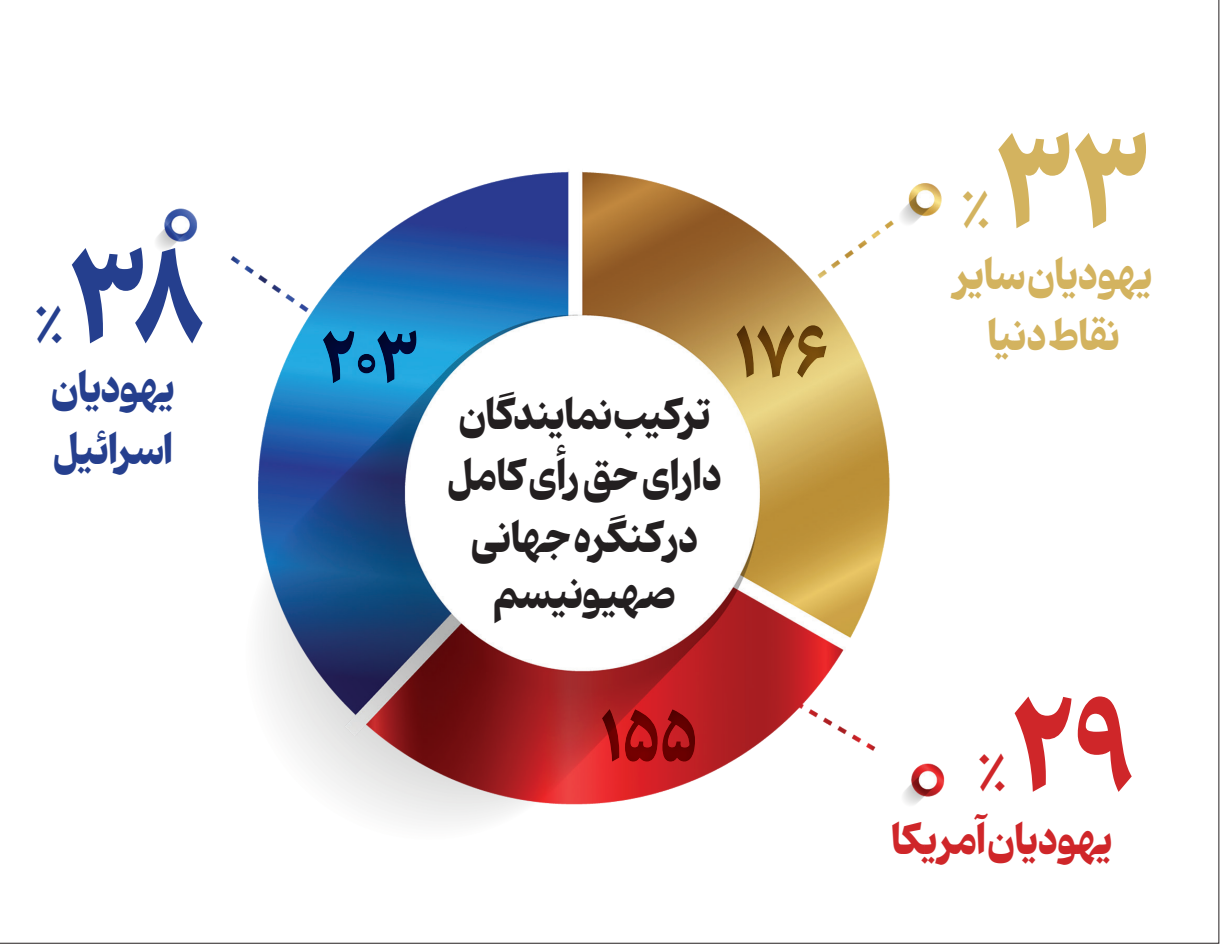
لیکود جهانی بازاری بین‌المللی حزب لیکود است که تلاش می‌کند صدای راست‌گرایان حامی اسرائیل را در نهادهای جهانی صهیونیستی تقویت کند و نمایندگان خارجی لیکود را در ترکیب سازمان جهانی صهیونیسم وارد کند. معمولاً انتخابات رهبری این حزب قبل از برگزاری کنگره انجام می‌شود. این بار رقابت بر سر رهبری، به کشمکش‌ی ادامه‌دار میان «میکي زوهر» (وزیر فرهنگ اسرائیل) و یاکوف هاگنول (رئیس فعلی سازمان جهانی صهیونیسم) تبدیل شد و تا زمان برگزاری کنگره هم ادامه پیدا کرد. جناح چپ اگرچه نمایندگان کمتری نسبت به راست‌گرایان داشت؛ اما توانست از شکاف داخلی حزب لیکود استفاده کند و به یک توافق خوب برسد.

توافق اولیه

در توافق اولیه تقسیم قدرت قرار بود کنترل سازمان جهانی صهیونیسم و صندوق ملی یهود را به صورت چرخشی بین جناح‌های میزراحی جهانی، یش عتیدو لیکود تقسیم شود. طبق این توافق قرار شد در دوسال ونهم اول، خاخام دووون پرز، رئیس جنبش صهیونیست مذهبی میزراحی و پدر کابیتان دانیل پرز که در حملات ۷ اکتبر کشته شد، به عنوان رئیس سازمان جهانی صهیونیسم منصوب شود و منیر کوهرن، نماینده کنست از حزب یش عتید هم پس از استعفا از کنست، به عنوان رئیس صندوق ملی یهود فعالیت کند. در دوسال ونیم بعد نیز قرار بود ریاست سازمان جهانی صهیونیسم به نماینده‌ای از حزب یش عتید واگذار شود و ریاست صندوق ملی یهود به نماینده‌ای از حزب لیکود منتقل شود. احزاب مختلف اصول اولیه توافق را چهارشنبه ۲۹ اکتبر امضا کردند، در این توافق نام افراد منصوب‌شده هنوز مشخص نشده بود. عصر چهارشنبه، «میکي زوهر»، وزیر فرهنگ اسرائیل از حزب لیکود، به‌طور ناگهانی اعلام کرد یائیر نتانیا‌هو به ریاست بخش هاسبارا در سازمان جهانی صهیونیسم منصوب خواهد شد؛ بخشی در سازمان جهانی صهیونیسم که مسئول ارتباط با یهودیان دیاسپورا، به‌ویژه فرانسوی‌زبان‌ها است و حقوق و مزایایی مشابه وزیر دولت دارد. یائیر نتانیا‌هو چهره‌ای بسیار بحث‌برانگیز در جامعه اسرائیل محسوب می‌شود. او، بارها به شکلی توهین‌آمیز به رقبای سیاسی پدرش حمله کرده، پس از ۷ اکتبر هم درحالی‌که دیگر اسرائیلی‌ها درگیر خدمت نظامی یا مشارکت در جنگ بودند بیشتر اوقات در میامی زندگی کرده و همچنان آمریکا را ترک نکرده، پسر نتانیا‌هو با وجود اینکه در اوایل دهه ۳۰ زندگی‌اش است، هنوز شغلی ندارد. نتانیا‌هو اگرچه در این کنگره حضور نداشت؛ اما تاثيرش در این رویداد کاملاً احساس شد. حزب یش عتید در بیانیه‌ای تند به این انتصاب واکنش نشان داد و اعلام کرد حزب اپوزیسیون اجازه نخواهد داد نتانیا‌هو این انتصاب را دریافت کند. توافق سوم نیز لغو شد و کنگره هم به دلیل مصادف شدن با اعتراضات جریان خریدی اعتراض به قانون سربازی در اورشلیم یک روز زودتر از موعد به پایان رسید. نشست حضوری تمام شد و زدوینده‌های پشت پرده رهبران حزب بر سر چگونگی تقسیم کیک صهیونیستی به مدت دو هفته دیگر ادامه پیدا کرد و قرار شد رأی‌گیری برای توافق بعدی به صورت آتالین انجام شود.

توافق‌های دوم و سوم و چهارم!

بعد از لغو توافق اول، نمایندگان قطعنامه‌ای واتصوب کردند که مانع از انتصاب یائیر نتانیا‌هو در هرگونه سمت ارشد در سازمان جهانی صهیونیسم می‌شد. این قطعنامه از نمایندگان می‌خواست فهرستی شامل حدود ۴۰ عضو هیئت اجرایی را که همگی از پیش نامشان مشخص شده بود، تصویب کنند. نام پسر نتانیا‌هو در این فهرست دیده نمی‌شد. علاوه بر این توافق شد حزب راست افراطی اوتوما یهودیت از نهادهای اجرایی صهیونیستی کنار گذاشته شود. اوتوما یهودیت، حزب افراطی راست مذهبی به رهبری ایتمار بن‌گور است که تاکنون هیچ کرسی در کنگره نداشت؛ اما این بار در سی‌ونهمین کنگره صهیونیسم برای اولین بار کرسی گرفت. پس از آنکه زوهر و پایشنهاد یائیر نتانیا‌هو موجب برهم خوردن توافق اول شد، مذاکرات برای توافق دوم آغاز شد و با اکثریت ۲۸۰ نماینده رأی آورد. در دومین توافق قرار شد ریاست سازمان به شکل چرخشی به یاکوف هاگنول، رئیس فعلی و خاخام درون پرز

اسحاق هرتزگ، رئیس‌جمهور اسرائیل در کنگره جهانی صهیونیسم سخنرانی می‌کند

وقایع اسرائیلیه

سیاست

هفته‌نامه تحلیلی روزنامه فرهیختگان

شماره سی‌ونهم | هفته اول آذر ماه ۱۳۹۴

FARHIKHTEGANONLINE

و مذهبی است؛ اما طرف دار گسترش خدمت نظامی و تقویت سیاست‌های امنیتی رژیم است. مدت‌هاست که مسئله اعزام به خدمت سربازی خریدی‌ها به بحران داخلی در اسرائیل تبدیل شده است. نمایندگان خریدی معترض بودند و ورود سازمان جهانی صهیونیسم به این دعوا را دخالت در سیاست داخلی و ایجاد فشار بر دولت اسرائیل می‌دانستند؛ اما اکثر نمایندگان دیاسپورا و طیف لیبرال از تصویب قطعنامه حمایت کردند و قطعنامه با ۴۲۷ رأی موافق و ۱۰۹ رأی مخالف تصویب شد.

قطعنامه تقویت روابط با مسیحیان حامی اسرائیل

این قطعنامه توسط سازمان «اسرائیل ۳۶۵» – که تمرکزش بر تقویت روابط با متحدها مسیحی و غیریهودی است – ارائه شد و با اکثریت قاطع رد شد. به عقیده مخالفان، این طرح می‌توانست راه مبلغان مسیحی را به جریان یهودی باز کند یا سازمان را در باتلاق ائتلاف‌های سیاسی داخلی آمریکا بکشد. خاخام تولی وایز، بنیان‌گذار سازمان در گفت‌وگو با اورشلیم پست گفت: «شرم او راست که کنگره نتوانست درباره تشکر از متحدها غیریهودی ماه به توافق برسد.» او شکست قطعنامه را به «نمایندگان چپ‌گرا» نسبت داد و گفت در نشست عمومی، گفت‌وگوی باز و سازنده کنار گذاشته شده و نمایندگان بدون توجه به محتوا، صرفاً بر اساس وابستگی حزبی رأی دادند.

سه قطعنامه مرتبط با مقابله با یهودستیزی

این قطعنامه‌ها تقریباً به اتفاق آرا تصویب شدند.

– مبارزه با یهودستیزی در ورزش‌ها و مسابقات بین‌المللی:

این قطعنامه خواستار اقدام علیه هر گونه رفتار یا شعار علیه یهودیان در ورزش‌ها، مسابقات بین‌المللی و رویدادهای عمومی بود.

– فراخوان به دانشگاه‌ها برای سیاست‌های قطعی در برابر یهودستیزی:

این قطعنامه بر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی فشار می‌آورد تا سیاست‌های روشن و عملیاتی در مقابل یهودستیزی داشته باشند و پروتکل‌های آموزشی و نظارتی در حمایت از دانشجویان یهودی ایجاد کنند.

– ایجاد با تقویت یک نهاد مرکزی برای پشتیبانی از جوامع محلی جهت مقابله با یهودستیزی:

این قطعنامه شامل حمایت حقوقی از یهودیان (مثل شکایت یا دفاع قانونی) و آموزشی (مثل کارگاه‌ها و آموزش برای مقابله با یهودستیزی) بود.

قطعنامه افزایش برابری در اماکن مذهبی

این قطعنامه بیشتر بر سه مسئله متمرکز بود: امکان برگزاری مراسم توسط جریان‌های غیرارتدوکس در اماکن مذهبی، افزایش دسترسی زنان در فضاهای مذهبی، مثلاً در دیوار ندبه) و کاهش انحصار نهادهای ارتدوکس مدیریت اماکن. تنش‌هایی اتفاق افتاد و جریان‌های ارتدوکس تلاش کردند متن قطعنامه را تعدیل کنن؛ اما در نهایت، این قطعنامه هم بدون بحران حاد تصویب شد.

کمیته تحقیق درباره ۱۷ اکتبر

این قطعنامه خواستار تشکیل کمیته تحقیق مستقل درباره وقایع ۷ اکتبر ۲۰۲۳ بود که تقریباً با اجماع آرا تصویب شد.

جدال دو هفته‌ای کنگره مشروعت سازمان جهانی صهیونیسم را خنده‌دار کرد:

نمایندگان تازه‌وارد می‌گفتند گویا کنگره به صحنه دعوای حزبی کنست تبدیل شده؛ آن‌ها گفتند علی‌رغم بحث‌ها درباره قطعنامه‌ها، باور ندارند این مصوبات در عمل اجرا شوند. درست مانند توافق ائتلافی که پشت درهای بسته و به‌دور از رسانه‌ها و اکثر نمایندگان بررسی شد، دستور کار واقعی هم در همان اتاق‌های پشت پرده تعیین می‌شود.

اسرائیل راست‌گرا؛ کنگره جهانی صهیونیسم لیبرال

روند تصویب قطعنامه‌ها نشان می‌دهد برخلاف غلبه مذهب جناح راست افراطی در داخل رژیم اسرائیل، هنوز دیدگاه‌های جریان لیبرال در کنگره جهانی صهیونیسم برتری دارد؛ موضوعی که تا کنون تصویب قطعنامه‌های جناح افراطی را محدود کرده است «جنبش صهیونیسم‌پیشرو» که به نمایندگی از جریان‌های لیبرال و اصلاح‌طلب در بین یهودیان دیاسپورا در داخل اسرائیل فعالیت می‌کند، نقش مؤثری در این کنگره ایفا کرد. برخلاف جناح‌های راست‌گرا و مذهبی که بیشتر به دنبال تثبیت مناصب و منافع خود بودند، این جنبش استراتژی مشخصی برای ائتلاف‌سازی و مدیریت فرایند تصمیم‌گیری در دبال کرد. عملکرد هماهنگ جناح‌های یش عتید، نمایندگان میزراحی، لیبرال‌های آمریکا، اروپایی‌ها و بخشی از جریان کارگری به یک ائتلاف غیررسمی اما مؤثر تبدیل شد و توانست از یک دست‌شدن ساختارهای صهیونیستی زیر نفوذ راست و مذهبی‌های افراطی جلوگیری کند.

واگذار شود. باین حال علی‌رغم فرایند رأی‌گیری، مذاکرات پشت پرده تازه‌ای شروع شد و عملاً رأی‌گیری رایب اثر کرد. جناح‌های راست‌گرا خواستار تعویق رأی‌گیری شدند. برخی منابع اعلام کردند دفتر نخست‌وزیر به آن‌ها فشار آورده تا توافق را به چالش بکشند. توافق دوم هم بی‌اثر شد و مذاکرات برای توافق سوم ادامه پیدا کرد. در سومین توافق قرار شد ریاست سازمان جهانی صهیونیسم و صندوق ملی یهود به صورت چرخشی بین لیکود و حزب یش عتید جابه‌جا شود و سمت رئیس‌جمهور سازمان هم به خاخام درون پرز سپرده شد؛ نقشی که بیشتر جنبه تشریفاتی دارد. مشابه رئیس‌جمهور اسرائیل.

باین حال، بعد از مدت کوتاهی رهبر یش عتید، یائیر لاپید، به‌طور ناگهانی اعلام کرد حزیش دیگر در ائتلاف شرکت نخواهد کرد و این توافق‌ها را «فساد» توصیف کرد. توافق سوم هم لغو شد.

در حال حاضر گیل سگال، نماینده حزب یش عتید در سازمان جهانی صهیونیسم از سوی اعضای جناح چپ تحت فشار گرفته تا پست‌های ریاست صندوق ملی یهودو سازمان جهانی صهیونیسم را بپذیرد؛ چراکه حزب او عملاً از مناصب کلیدی و منابع مالی چشم‌پوشی کرده. یش عتید اعلام کرده اگر این سمت به گیل سگال داده شود، از نظر مایعنی او حزب راترک است کرده. در حال حاضر، مذاکرات برای رسیدن به توافق چهارم هنوز در جریان است و تا زمان نگارش این مقاله نتیجه‌ای حاصل نشده است.

قطعنامه‌های جنجالی

قطعنامه‌های کنگره اگرچه الزام قانونی برای رژیم اسرائیل ندارند؛ اما مسیر تخصیص بودجه و موضع رسمی جنبش یهود را مشخص می‌کنند و می‌توانند بار سیاسی و اجتماعی بر تصمیم‌گیری‌های دولت تحمیل کنند؛ به‌گونه‌ای که با موضع‌گیری جهانی یهود همراه شود. قطعنامه‌ها این‌تا در کمسیون‌ها و سپس در نشست عمومی نهایی با اغلب با جدل‌های تند برسی شدند.

قطعنامه علیه حمایت از شهرک‌سازی در غزه

ب منطقه E1 کرانه باختری

این قطعنامه که توسط «اتحاد صهیونیست‌های کارگر» ارائه شد، خواستار مسدود کردن هر گونه کمک یا بودجه وابسته به نهاد‌های وابسته به سازمان جهانی صهیونیسم از ساخت‌وسازهای جدید در بخش E1 کرانه باختری و توار غزه بود. طرح شهرک‌سازی در منطقه E1 کرانه باختری دو ماه قبل توسط اسموئیل ریچ، وزیر دارایی تندرو اسرائیل به تصویب رسید. این قطعنامه اگرچه مانع اجرای طرح اسموئیل ریچ نمی‌شود اما می‌تواند پروژه را از لحاظ سیاسی و تبلیغاتی تحت فشار قرار دهد، مثلاً بهره‌برداری از صندوق ملی یهود برای شهرک‌سازی در این نقاط را محدود می‌کند. شهرک‌سازی در منطقه E1 مقدمه پایان راهکار دو دولتی است؛ موضوعی که برای گروه‌های تندرو مذهبی خط قرمز محسوب می‌شود. از طرفی نمایندگان جناح چپ مخالف گسترش شهرک‌ها هستند. از نظر آن‌ها ساخت شهرک‌های جدید تنش با فلسطینی‌ها را بالا می‌برد و اعتبار بین‌المللی اسرائیل را خدشه دار می‌کند. نمایندگان جناح راست و گروه‌های ارتدوکس به نشانه اعتراض قبل از رأی‌گیری سالن راترک کردند تا حد تصاحب را بر هم بزنند و رأی‌گیری را باطل نشان دهند و بعداً هم ادعا کردند رأی‌گیری فاقد شرایط قانونی برای برگزاری بوده است. ظاهر اکثر از نیمی از نمایندگان در رأی‌گیری شرکت داشتند؛ اما در نهایت، علی‌رغم تنش‌ها، قطعنامه با تعداد آرای موافق کم تصویب شد.

قطعنامه بودجه‌ریزی برابر برای همه فرقه‌های یهودی

این رأی‌گیری نیز با چالش مواجه شد. سال‌هاست منابع سازمان جهانی صهیونیسم عمدتاً به نهاد‌های مذهبی ارتدوکس اختصاص دارد. این قطعنامه که توسط «اتحادیه جهانی یهودیت پیشرو» ارائه شد، خواستار بودجه‌ریزی برابر برای جریان‌های مختلف یهودی از جمله زنان، فرقه‌ها و گروه‌های LGBTQ بود؛ مسئله‌ای که منابع و بودجه را از انحصار نهادهای سنتی خارج می‌کند. علاوه بر این، از دیدگاه جریان مذهبی، حمایت رسمی از LGBTQ «هویت یهودی سنتی» را ساسازگار است و ارزش‌های لیبرال را به سازمان تحمیل می‌کند. مخالفان خریدی، رأی‌گیری را «غیرقانونی» بدون بحث کافی و با شتاب توصیف کردند تا مشروعت آن را زیر سؤال ببرند؛ اما در نهایت، با وجود تنش‌هایی که جریان خریدی ایجاد کرد، این قطعنامه نیز تصویب شد.

قطعنامه تشویق به خدمت سربازی همگانی؛ ورود کنگره به میدان جنگ داخلی اسرائیل

درحالی‌که هزاران خریدی در اورشلیم علیه قانون سربازی تظاهرات می‌کردند، قطعنامه‌ای تصویب شد که از سازمان جهانی صهیونیستی می‌خواست در سطح سیاست‌گذاری و اجرای برنامه‌ها، از خدمت سربازی همگانی حمایت فعال نشان دهد. این قطعنامه توسط فهرست «مسوئوئی علامی» ارائه شد که یک جناح راست‌گرا